

BE BAIMĖS BE SMURTO

Europos Tarybos konvencija
dėl smurto prieš moteris ir
smurto šeimoje prevencijos
ir kovos su juo

Apie Europos Tarybą

Europos Tarybą sudaro 47 valstybės, jos narėmis yra beveik visos Europos žemyno šalys. Ši organizacija siekia plėtoti bendrus demokratinius bei teisinius principus, remiantis Europos Tarybos Žmogaus teisių konvencija bei kitais svarbiais dokumentais, kurių tikslas ginti asmenis, įskaitant ir moteris bei merginas. Pastaraisiais dešimtmečiais Europos Taryba aktyviai skatino moterų bei merginų apsaugą nuo smurto dėl lyties, ypač patvirtindama Rekomendaciją (2002)5 dėl moterų apsaugos nuo smurto bei 2006–2008 metais vykdydama kampaniją visoje Europoje dėl smurto prieš moteris bei smurto šeimoje.

www.coe.int/conventionviolence
conventionviolence@coe.int

Koks yra konvencijos tikslas?

- : Naujoji Europos Tarybos konvencija dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo yra pažangiausia tarptautinė sutartis, nukreipta prieš šį rimtą žmogaus teisių pažeidimą. Konvencija siekia, kad toks smurtas taptų nebetoleruojamas, ir tai – reikšmingas žingsnis į priekį.
- : Šios konvencijos kertiniai akmenys yra smurto prevencija, jo aukų apsauga bei kaltųjų persekiojimas. Ja taip pat siekiama paliesti žmonių širdis bei protus, kreipiantis į visus visuomenės narius, ypač vyrus bei vaikus, kad jie pakeistų savo požiūrį į moterį. Tai naujas kreipimasis, siekiant didesnės lygybės tarp vyrų ir moterų, nes smurtas prieš moteris yra giliai įsišaknijęs dėl vyrų ir moterų nelygybės visuomenėje ir negali baigtis, kol bus toleruojamas arba neigiamas.

Novatoriški konvencijos bruožai

- : Konvencija laiko smurtą prieš moteris žmogaus teisių pažeidimu ir diskriminacijos forma. Tai reiškia, kad valstybės bus atsakingos, jei jos tinkamai nereaguos į tokio pobūdžio smurtą.
- : Konvencija yra pirmoji tarptautinė sutartis, kurioje yra apibrėžiama lytis. Joje pripažįstama, kad moterys ir vyrai nėra tik biologiškai nulemtos moteriškos ar vyriškos lyties, tačiau ir

- : priklauso socialiai sukurtai lyties kategorijai, kuri priskiria moterims ir vyrams tam tikrus vaidmenis bei elgesį. Tyrimų rezultatai rodo, jog tam tikri vaidmenys bei elgesys gali prisidėti prie to, kad smurtas prieš moteris taptų priimtiniu.
- : Konvencijoje pristatomi tokie baudžiamieji nusikaltimai, kaip moters lytinių organų žalojimas, priverstinė santuoka, persekiojimas, priverstinis abortas bei priverstinė sterilizacija. Prisijungusios šalys narės turės užtikrinti, kad jų teisinės sistemos persekiotų ir už šiuos nusikaltimus, anksčiau jų teisinėse sistemose neegzistavusius.
- : Konvencijoje raginamas atitinkamų valstybės institucijų bei organizacijų įsitraukimas, kad su smurtu prieš moteris bei smurtu šeimoje būtų kovojama koordinuotai. Tai reiškia, kad institucijos bei NVO neturėtų veikti vienos, bet parengtų bendradarbiavimo protokolus.

Ko konvencija reikalauja iš valstybių?

Prevencijos

- keisti požiūrį, lyčių vaidmenis bei stereotipus, dėl kurių yra toleruojamas smurtas prieš moteris;
- apmokyti profesionalus dirbti su aukomis;
- didinti informuotumą apie įvairias smurto formas bei jų traumuojantį poveikį;
- mokymo medžiagą lygių galimybių klausimais įtraukti į visų švietimo lygių mokymo programas;
- bendradarbiauti su NVO, žiniasklaida bei privačiuoju sektoriumi, siekiant atkreipti visuomenės dėmesį.

Apsaugos

- užtikrinti, kad aukos poreikiai bei saugumas būtų svarbiausi;
- įdiegti specializuotas paramos paslaugas, kad būtų teikiama medicininė pagalba bei psichologinės ir teisinės konsultacijos aukoms bei jų vaikams;
- įsteigti pakankamą prieglaudų skaičių bei įdiegti visą parą veikiančias nemokamas pagalbos telefonu linijas.

Teisinių veiksmų

- užtikrinti, kad už smurtą prieš moteris būtų taikoma baudžiamoji atsakomybė bei kaltininkai būtų atitinkamai baudžiami;
- užtikrinti, kad joks smurto veiksmas nebūtų pateisinamas dėl kultūros, papročių, religijos, arba taip vadinamos "garbės";
- užtikrinti, kad aukos būtų ypatingai apsaugotos tyrimo bei teismo nagrinėjimo metu;

- užtikrinti, kad teisėsaugos institucijos nedelsiant atsakytų į pagalbos šauksmus bei tinkamai reaguotų į pavojingas situacijas.

Stebėsenos

- įsteigti stebėsenos priemonę, sudarytą iš šalių narių ekspertų, vertinančią, kaip šalys įgyvendina ir laikosi Konvencijos nuostatų, siekiant užtikrinti jos ilgalaikį poveikį.

Kam yra taikoma konvencija?

- : Ši Konvencija yra taikoma moterims ir mergaitėms, nepriklausomai nuo jų amžiaus, rasės, religijos, socialinės kilmės, buvimo migrantėmis ar seksualinės orientacijos ir pan.
- : Konvencijoje pripažįstama, kad tam tikroms moterų ir merginų grupėms kyla didesnė smurto grėsmė, todėl šalys turi užtikrinti, kad į tais būtų atsižvelgiama. Valstybės taip pat yra skatinamos taikyti konvenciją ir kitoms smurto šeimoje aukoms, neišskiriant vyrų, vaikų bei pagyvenusių asmenų.

Kokie nusikaltimai yra apibrėžiami?

- : Ši konvencija apibrėžia svarbius baudžiamuosius nusikaltimus. Ja siekiama užtikrinti, kad baudžiamosios ar kitokios teisinės sankcijos būtų taikomos už tokius nusikaltimus:

- fizinis smurtas;
- psichologinis smurtas;
- persekiojimas;
- lytinis smurtas, įskaitant prievartavimą;
- seksualinis priekabiavimas;
- priverstinė santuoka;
- moters lyties organų žalojimas;
- priverstinis abortas ir priverstinė sterilizacija.

- : Konvencija siunčia žinią, kad smurtas prieš moteris bei smurtas šeimoje nėra privatus reikalas. Atvirkščiai, siekiant pabrėžti ypač didelę šių nusikaltimų traumuojančią įtaką šeimai, gali būti skiriama griežtesnė bausmė kaltininkui, kai jis yra aukos sutuoktinis, partneris ar šeimos narys.